

Πρόγραμμα Ταχύρρυθμης Μάθησης για Μαθητές/τριες με Προσφυγική Εμπειρία (Accelerated Learning Program)

Ι.Ε.Π.

UNICEF

Εργαστήριο ΜΔΔ Ελληνικής Γλώσσας και Πολυγλωσσίας – Παν. Θεσσαλίας

Αναστάσιος Μάτος
ΣΕΕ ΠΕ02 – ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Θεσσαλίας

Μαθησιακό Υλικό για την Ιστορία

- Στόχος: με βάση το ισχύον Πρόγραμμα Σπουδών να δημιουργήσουμε βοηθητικό διδακτικό υλικό κατάλληλο να:
 - συμπύξει την ύλη της Ιστορίας των τριών τάξεων του Γυμνασίου σε ένα σχολικό έτος
 - απευθύνεται σε μαθητές/τριες που δεν έχουν την ελληνική ως μητρική και την έχουν κατακτήσει σε επίπεδο B1-B2
 - κινείται σε σύγχρονες λογικές για την διδασκαλία της Ιστορίας
 - να είναι ανοιχτό ως προς τις ευκαιρίες χρήσης που πρόβλεψαν οι σχεδιαστές του

Δομή του υλικού

- **Προ-οργανωτής:** εισάγει τους θεματικούς άξονες κάθε διδακτικής ενότητας.
- **Σύντομο αφηγηματικό κείμενο:** δίνει, σε αδρές γραμμές – εποπτικά, τη «**μεγάλη εικόνα**» της διδακτικής ενότητας.
- **Πολυτροπικές πηγές:** σε συνδυασμό με τις συνοδευτικές τους δραστηριότητες-ερωτήσεις εισάγουν τους/τις μαθητές/τριες στο «**εργαστήρι της Ιστορίας**», δηλαδή στη διαδικασία επεξεργασίας και παραγωγής της ιστορικής γνώσης.
- **Δραστηριότητες-ερωτήσεις:** συνδέονται στενά με τις ιστορικές πηγές και επιχειρούν να εμπλέξουν τους μαθητές και τις μαθήτριες σε μία διαδικασία συζήτησης, ερμηνείας, επεξεργασίας και οικοδόμησης νοημάτων.
- **Γλωσσάρι:** επεξηγεί τις έννοιες-κλειδιά, που σημαίνονται με έντονη γραφή ή διαφορετικό χρώμα για να είναι πιο εμφανείς.

Ιστορικές έννοιες

- Πρωτογενείς: αφορούν σε γνώσεις για το ιστορικό παρελθόν, π.χ., «αρχαιότητα», «Βυζάντιο», «Γαλλική Επανάσταση», «Β' Παγκόσμιος Πόλεμος» κ.ο.κ.
- Δευτερογενείς (Seixas & Morton, 2012, The Big Six Historical Thinking Concepts)
 - Σημαντικότητα/σημασία
 - Πηγή/μαρτυρία (“evidence”)
 - Συνέχεια & αλλαγή (“continuity & change”).
 - Αίτια & συνέπειες (“cause & consequence”).
 - Ιστορικές οπτικές (“historical perspectives”)
 - Η ηθική διάσταση της Ιστορίας (“the ethical dimension”)

Το ερευνητικό ερώτημα

- ανοικτού τύπου «ερευνητικό ερώτημα» που καθοδηγεί τη διαδικασία της ιστορικής μάθησης
- δεν πρέπει να είναι κάτι περίπλοκο, δύσκολο ή σχολαστικό – να δίνει μόνο ένα σαφές πλαίσιο
- επιδέχεται αποκλίνουσες απαντήσεις (όχι μία και μοναδική), αλλά τεκμηριωμένες

Άλλοι τύποι ερωτήσεων-δραστηριοτήτων

- συμπλήρωσης κενών
- σωστού-λάθους
- επιλογής (“multiple choice”)
- αντιστοίχισης
- ταξινόμησης ή ιεράρχησης στοιχείων με βάση κάποιο κριτήριο
- σύντομης απάντησης
- άστρου: Εντοπισμός, σε ένα απόσπασμα λόγου, της κύριας έννοιας και των δευτερευουσών, και διαγραμματική αποτύπωσή τους σε μορφή άστρου
- ασκήσεις μετασχηματισμού των νοημάτων από τον ένα κώδικα στον άλλο. π.χ., περιγραφές εικόνων (από το εικονιστικό στον προφορικό ή γραπτό),

Εναλλακτικές μαθησιακές δραστηριότητες

- δραματοποιήσεις, π.χ., μία «παγωμένη εικόνα», όπως η αναπαράσταση μιας σκηνής στο παλάτι του βυζαντινού αυτοκράτορα ή η αναπαράσταση μιας σκηνής αγροτικής εργασίας στη βυζαντινή ύπαιθρο κατά μίμηση σχετικών μικρογραφιών
- ανάληψη ρόλου, π.χ., οι οδηγίες του επικεφαλής σε μία ομάδα κυνηγών κατά την παλαιολιθική περίοδο
- θεατρικό παιχνίδι, π.χ., η υποθετική αναπαράσταση μιας συζήτησης στην αγορά της Αθήνας στην Κατοχή
- ζωγραφική, το σχέδιο μιας φανταστικής απεικόνισης, που όμως πρέπει να αποδίδει με αναγνωρίσιμο τρόπο τα ιστορικά δεδομένα, π.χ., απεικόνιση μιας τριήρους, μιας όψης του Παρθενώνα ή της Αγίας Σοφίας κλπ.

Θυμόμαστε ότι διδάσκουμε σε παιδιά με επίπεδο ελληνικής B1 - B2

- Δεν μας ενοχλεί η διαγλωσσικότητα (translanguaging), αντίθετα την επιδιώκουμε
- Προσέχουμε ιδιαίτερα τα ζητήματα πολιτισμικής ευαισθησίας
- Στήνουμε σκαλωσιές (scaffolding)
 - εξήγηση μιας έννοιας με τη χρήση ενός εννοιολογικού χάρτη·
 - συγκρίσεις με ομόλογα στοιχεία [μεταφράσεις, συνώνυμα] άλλης γλώσσας ή κουλτούρας·
 - παραδείγματα διατύπωσης ερωτήσεων και δόμησης (προσδοκώμενων) απαντήσεων
 - χρήση πολυτροπικών μέσων παρουσίασης ιδεών και εννοιών
 - ανατροφοδότηση (σε φιλικό-ενθαρρυντικό ύφος, ειλικρινής, συστηματική)